

stjønbt det fremtræder i en saa lille, i en saa ringe Stikelse, dog sin store Betydning; det har sin store Betydning for det Princip, der ligger i det. Der er brugt det Udtryk: Hjælp dig selv, og dette Udtryk er blevet angivet som Tanken i Lovforslaget. Nu ja, det kan vel ogsaa ligge deri; der ligger i Lovforslaget, at man ikke ubelukkende skal see at blive betjent fraoven af, men at Menighederne ogsaa fræneben af skulle sætte sig i Bevægelse. Det er en Selvbestemmelse eller Noget af en Selvbestemmelse; der her gives, og Selvbestemmelse avler altid Interesse; det er en Frihed, der bliver lagt ind, en Frihed, rigtignok begrænset paa mange Maader, men dog en Frihed, og Friheden har ofte sin store Betsignelse, der er noget Vækkende og Oplivende deri. Saaledes mener jeg, at der ikke ligger nogen Modsigelse i, at Lovforslaget snart kaldes et lille og snart derimod et stort og Betydningsfuldt. Jeg har desuden henpeget, og behøver ikke at gjøre det idag, paa den indirecte Indflydelse, som Lovforslaget vil kunne have baade paa Præsten og paa Menigheden, og jeg kan ikke være enig med den ærede sidste Taler i, at denne Indflydelse skulde blive regnet for at være saa faare ubetydelig.

Der er af en æret Taler, som sidder ligeoverfor mig (Chr. Rasmussen), henviist paa adskillige Misligheder, som kunne opstaa ved disse Valgmenigheder. Ja, ganske vist kan der opstaa forskjellige Spørgsmaal med Hensyn til Underviisningen og andre Punkter, Spørgsmaal imidlertid, som uden Vansteligheid ville finde deres Løsning. Men saa har den ærede Taler derhos gjort opmærksom paa et ganske særegent Tilfælde, nemlig, hvorvidt saadanne Menigheder skulle deeltage i de fattiges Kasse, hvorvidt de skulle have en Ret til samme. Her troer jeg at maatte gjøre opmærksom paa, at, naar Talen er om de fattiges Kasse, saa kan man slet ikke gjøre nogen Ret gjældende; det er jo en ganske frivillig Sag. Saaledes som det her fremstiller sig for mig, saa synes det mig at være en simpel Ting, at, naar virkelig

saadanne Menigheder dannedes, og kun den ene Menighed gav, og den anden derimod slet ikke, saa maatte de staae uafhængige af hinanden i saa Henseende; dog nærmere skal jeg ikke gaae ind paa dette Punkt; Besvarelsen heraf maa jo beroe paa flere factiske Oplysninger, som her savnes. — Saa er der ogsaa blevet fremhævet de Vansteligheder, som ville opstaae med Hensyn til Tilshyret. Jeg kan ikke see, at disse Vansteligheder ere saa store, som der er bleven gjort gjældende her i Salen. Det kommer ganske an paa den Maade, hvorpaa Tilshysmændene stille sig til saadanne Præster og Menigheder. Det er ganske vist, at Tilshyret kunde blive af den Natur, at Vansteligheder og Stridigheder kunne opstaae; imidlertid er det at haabe, at Tilshysmændene ville stille sig i et venligt Forhold, at de ville see med venlige Øine paa denne Institution, og saaledes vil det vel ogsaa stee, at de lidt efter lidt ville opdage de gode Egenstaber. Tvært er her endnu en Ting, som jeg dog ogsaa maa gjøre opmærksom paa, naar Misligheden med Tilshyret er blevet fremhævet. Stiller man sig i et saadant Forhold til Præsterne ved Valgmenighederne, at man ikke betragter dem med mistænksomme Øine, men derimod værdiger dem al god Opmærksomhed, naar man finder, at de med Iver og Nærighed og Besindighed røgter deres Kald, da er en stor Fare forebygget. Naar Afgang gives dem til at indtræde i Folkekirkens Embeder ligesaagodt som Andre, ja, naar endog en fortrinnsvis Afgang gives dem, naar de have virket paa den omspurgte Maade, saa seer jeg ikke Andet, end at den store Fare, som man øiner med Hensyn til Tilshyret, derved falder bort. — Der er af forskjellige ærede Talere ogsaa idag blevet henledet Opmærksomheden paa § 75 i Grundloven og paa det i samme givne Løfte. Jeg forstaaer ogsaa ganske vist denne Paragraph saaledes, at der er givet Kirken et Tilfagn. Imidlertid er det øiensynligt, at Indløsningen heraf er forbunden med særegne Vansteligheder. Naar man gennemlæser alle de Forhandlinger, der